

**R. P. Christophori Gillii, Ex Brigantio Lvsitaniæ, Societatis
Iesv, Et in Conimbricensi Academia S. Theologiae
Professoris; Commentationvm Theologicarvm De Sacra
Doctrina, Et Essentia atque vnitate ...**

Gil, Christovão

Coloniae Agrippinae, 1610

Ex sacris literis, aut Patribus no[n] colligitur distinctio ex natura rei inter
perfectiones diuinas absolutas. cap. 7.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82291](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82291)

tiam, aut sapientiam eius, in illa ratione esse diuersam. Vbi expressè affirmat attributa potentia, & sapientia, non esse diuersa ab essentia, in ratione essentia.

XII.

Adam.
Bachonius.
Marfilus.
Carthusian.

Ex dictis manifestè patet propositam assertionem esse communem Patrum sententiam. vnde merito Adam. in 1. dist. 6. q. 1. conclus. 3. Ioannes de Bachone d. 2. q. 2. art. 3. initio Marfil. q. 12. art. 3. 1. p. articuli conclusionem 3. & Dionys. Carthusian. d. 2. quæst. 2. opinionem Scoti reijciunt vt omnino contrariam communi sententia Patrum, quam negare non est tutum. Et ob hanc causam contraria sententia malè audit apud nonnullos Theologos, quorum aliqui eam absurdam, vel erroneam appellant, inter quos est Ioannes Gerson cit. c. superiori. Ego autem à censura temperabo propter auctoritatem Scoti, & factorum eius, quorum sententiam nulla scripturæ, vel Patrum auctoritate posse confirmari capite sequente ostendam.

Gerson.

Ex sacris literis, aut Patribus non colligitur distinctio ex natura rei inter perfectiones diuinas absolutas.

CAPVT VII.

I.

Mayron.

Magn. Dionys.

MAyronius in 1. d. 8. q. 5. §. *His visis*, & Scotista, ne ipsorum sententia noua, & proinde spernenda videatur, quoniam de sententia Magn. Dionys. cap. 1. de diuinis nominibus initio: *non est audendum dicere, aut cogitare aliquid de super substantiali diuinitate præter ea, quæ in sacris literis expressa, aut à Sanctis tradita sunt*, conantur eam ex sacris literis, ac Patribus deducere. In primis enim in scriptura perfectiones essentialis ponuntur in numero plurali: ideoque indicatur distinctio ex natura rei. Antecedens constat ex Paul. cap. 1. ad Roman. *inuisibilia ipsius à creatura mundi per ea, quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur*. quo loco per *inuisibilia* non possunt intelligi personæ, aut ipsarum proprietates, & notiones: tum quia hæc non conceduntur plura in neutro genere secundum doctrinam Hilarij, & Augustini. tum quia personalia non innotescunt sufficienter ex creaturis, Paulus verò ait *inuisibilia Dei à nobis ex creaturis cognosci*: restat ergo, vt intelligantur perfectiones absolutæ. Idem sumitur ex prim. ad Corinth. 2. illis verbis: *Ea, quæ sunt Dei, nemo nouit nisi spiritus Dei, & alijs eiusmodi*. Secundò in scripturis quæ-

Ad Rom. 1.

1. ad Cor. 2.

dam perfectiones adduntur alijs: quasi ea, quæ posteriore loco ponitur, sit quidpiam distinctum ab ea, quæ priore: vt cum ad Roman. 11. dicitur: *O altitudo diuitiarum sapientia, & scientia Dei*. & in Psalm. 114. *Miserere Domini, & iustus*. & Psalm. 85. *Pateriens, multa misericordia, & verax*: & sexcenta alia, quibus nomina attributalia copulantur: nisi vero interueniat aliqua distinctio ex natura rei, inanis esset repetitio, & aliena à diuina sapientia, quæ dictauit scripturas. Tertiò perfectionibus diuinis diuersis tribuuntur effectus diuersi, vt misericordia parcere, vocare, & adducere ad poenitentiam: iustitia punire & tribuere singulis pro qualitate, ac mensura meritorum, & carera. Signum ergo est ea distinguere ex natura rei: alioquin scriptura effectus omnes indifferenter tribueret cui libet attributo. Antecedens patet ex Paul. ad Roman. 2. *Nescis, quod benignitas Dei ad poenitentiam te adducit, tu autem secundum duritiam tuam, & impoens cor, thesaurizas tibi iram in diem iræ, & iusti iudicij Dei, qui reddet unicuique secundum opera sua*: plura huius generis occurrent passim in scriptura.

Ad Rom. 11.
Psalm. 114.
Psalm. 85.

Ad Rom. 2.

II.

Pro expositione horum locorum, ac similem suppono id, quod cap. penult. ex professo ostendam, scilicet distinctionem virtualem sat esse, vt id, quod à parte rei est vnum omnino indistinctum, sub diuersis rationibus cōceptum enunciari possit in numero plurali, & significari diuersis nominibus non synonymis, quorum quodlibet alteri addi non ineptè possit. Id vero sumo ex Patribus supposita sententia de omnimoda identitate etiam formali perfectionum diuinarum, quæ substantiam significant, qualis est substantia, spiritus, vita, & ipsum esse, in qua ipsi quoque Scotista conueniunt, ea tamen Patres de perfectionibus diuinis loquentes hæc ipsa inter alia referunt, & sibi ipsis annumerant, deque ijs loquuntur per modum plurium. Ita D. Augustin. serm. trigésimo octauo, de tempore, qui est de Trinitate & columba: Dei, inquit, *id ipsum est potentia, & substantia, & diuinitas, & hæc omnia vnum*. Ecce quomodo substantia addit diuinitatem, & quæ recensuit, omnia appellat, quod nisi de tribus saltem dici non potest, & tamen duo ex illis sunt substantia, & diuinitas, quæ in sententia Scoti sola ratione distinguuntur: eadem fere verba ex Augustino mutuatus repetit Alcuin. lib. 2. de Trinitate cap. 2. Item Mar. Victor. lib. 3. aduersus Arium initio: *omne quod sibi, simplex, & hoc Deus, quod lumen, quod optimum, quod*

Augustin.

Alcuin.
Mar. Victor.

quod existentia, quod vita, quod intelligentia: vitam annectit existentia, quæ in Deo, utpote intrinseca conceptui formali essentia, etiam de mente Scoti non distinguuntur ex natura rei, similiter substantialia inter attributalia referendo annumerat, libr. 1. aduersus eundem longè ante medium. & Hilarius lib. 7. de Trinitate, Totum, inquit, in eo, quod est, vnum est, ut quod spiritus est, & lux, & virtus, & vita sit; & quod vita est, & lux, & virtus, & spiritus sit, totum vocat, & vnum, & nihilominus vnum addit alteri: Similiter etiam substantialia sibi & aliis annumerat Cyparissiotæ decad. 10. cap. 6. & 7. & eadem omnia appellat. Ex quo patet modum loquendi in plurali numero etiam in neutro genere nequaquam arguere distinctionem ex natura rei: quod indicauit Bernardus ferm. 80. in Cantica de diuinitate his verbis loquens: In ea, & multa vnum, & diuersa in idem rediguntur, ut nec numerositate rerum, sumat pluralitatem, nec alterationem de varietate sentiat. Quorum sensus est, perfectiones, quæ in creaturis multæ sunt, ac diuersæ, in Deo vnum, ac idem sunt: & quamuis pro capitu nostro illa ad modum eorum, cum quibus analogicè conueniunt, numeremus, non tamen huic numero subternitur à parte rei vlla pluralitas, aut distinctio, qua vna sit vere altera ab alia: Constat etiam absque additione ex parte obiecti posse verba idem diuersimode significantia mutuo adnecti, quod expressit idem Bernardus libro quinto de consideratione cap. 6. Si bonum, inquit, si magnum, si beatum, si sapientem, vel quidquid tale de Deo dixeris, in hoc verbo instauratur quod est, est: nempe hoc est ei esse, quod hæc omnia esse: si & centum talia addas non resistit ab esse, si ea dixeris nihil addidisti, si non dixeris nihil minuisisti. Ex quo loco patet ex sententia Bernardi cum vsitato more loquendi: perfectiones quædam aliis adduntur, si de Deo loquamur, non respondere verbis, aut conceptibus nostris vllam additionem ex parte rerum. Nam etsi centum alia addas, ut Bernardus ait, nihil addidisti: quomodo si addas, non addidisti? nempe quia verbo tenus addidisti, sed re ipsa nihil plus omnibus, quam vnum dixisti: quia scilicet illud vnum, nempe ipsum esse diuinum includit omnia essentialiter, & formaliter: nam si non includeret, & ex natura rei formaliter à cæteris distingueretur, falso sanè dixisset Bernardus. Si ea dixeris, nihil addidisti: si non dixeris, nihil minuisisti. Nec verò solum apud Patres est hic modus loquendi, sed ex scripturis et-

iam habetur Sapien. decimo septimo. Verbum diuinum dicitur, *Splendor glorie, speculum sine macula, & imago bonitatis illius*: quæ tria in Verbo æterno non distinguuntur ex natura rei, sed continentur intrinsecè ipsa Verbi notione, sicut & illa, quæ numerat Paulus ad Hebr. 1. *Qui, cum sit splendor glorie, & figura substantia eius, & nihilominus vnum additur alteri*. item Psalm. 102. *Miserator, & misericors Dominus longanimus, & multum misericors*, adduntur verba verbis, & tamen res est eadem diuerso modo significata: per omnia quippè nomina illa perfectio diuinæ misericordiæ significatur, nec tamen misericordia à se ipsa ex natura rei distinguitur in Deo. Item in Cantico Moysis: *Deus teronon, trigessimosecundo, Deus fidelis, & absque vlla iniquitate iustus, & rectus*. Rationes communes in Deo etiam de sententia Scoti: non distinguuntur ex natura rei à particularibus: verbi gratia, ratio virtutis à ratione misericordiæ, quoniam illa in hac includitur formaliter: iustitia vero, & rectitudo vel sunt omnino idem, vel rectitudo in iustitia tanquam ratio communis in particulari includitur: atque adeo in Deo de sententia Scoti non debent ex natura rei distingui: & tamen Moyses vnā alteri addit dicendo iustus, & rectus; Mens, & spiritus in nobis non distinguitur ex natura rei. & tamen Paulus ait, 2. ad Corinth. 14. *Orabo spiritu, & mente*. Denique etiam apud Philosophos vsitatus est hic loquendi modus, dicunt enim intellectum practicum & speculatiuum: & tamen, vti est verior sententia, non distinguuntur ex natura rei: mitto alia eiusdem generis, quæ possent adduci.

Ex dictis facillè respondetur ad primum, & secundum, modum loquendi scripturarum negando, opus esse distinctione ex natura rei ad vsurpandum numerum pluralem, vel in singulari addendum verba verbis idem diuerso modo significantia. Et ita concedendum primum illum locum Pauli ad Roman. intelligendum de essentialibus: sed ut dicantur in plurali numero inuisibilia, non requiri vllam distinctionem ex natura rei. Secundus locus non necessario intelligi debet de iisdem: nam verba illa, *Ea, quæ sunt Dei*, applicari etiam possunt personalibus, sed licet de essentialibus solum intelligeretur, eodem modo exponi debet. Ad testimonia secundo loco inducta respondetur, additionem non esse inanem, quando idem ex natura rei indistinctum, di-

Sapient. 17.

Ad Hebr. 1.

Psalm. 102.

Deuter. 23.

2. ad Corin.

III.

uerso tamen modo significatum expref-
fius in oratione repetitur : & perfectio
vnica diuina diuerfimode per diuerfa no-
mina significatur : & idcirco, cum de Deo
loquimur, eiusmodi additionibus non
ineptè vtimur. Testimonia vltimo loco
posita tangunt difficultatem inferius ex-
plicandam, circa modum loquendi in di-
uinis, præcipuè quando perfectioni ab-
stracte significatæ per modum potentia,
vel habitus tribuimus actus ad intra, siue
operationes ad extra : à qua modo absti-
nebo, quoniam longa indiget disputatio-
ne : respondeo tamen breuiter, quando
res eadem virtute distincta sub vna ratio-
ne secundum quod ipsa est principium
alicuius operationis, non solere ascribi
operationes alijs eiusdem rationibus sola
virtute distinctis : vt patet in nostro in-
tellectu, qui vnus, & indistinctus ex na-
tura rei est practicus, & speculatiuus, est
ratio, & memoria. Et tamen non dici-
mus, intellectus Speculatiuus est directi-
uus praxeos, aut intellectus practicus est
sola speculatione contentus, nec quate-
nus speculatiuus est mensura praxis. Eun-
dem loquendi modum scriptura tenet, &
cum Deus vnica sua ratione formali adæ-
quata sit principium omnium operatio-
num : & si ea adæquate à nobis concipe-
retur, aut significaretur, posset reddi tan-
quam propria ratio omnium : tamen, quia
eam inadæquate concipimus, merito di-
uerfis operationibus diuerse rationes prin-
cipij assignantur, ex scilicet, sub quibus
sumpta diuina essentia cæteris omnibus
præcis, est sufficiens principium illarum.
Hinc est, vt misericordia ascribatur voca-
tio ad penitentiam, iustitiæ retributio me-
ritorum, & sic in cæteris.

IV.

Scotus.

Augustin.

Post autoritates scripturæ vtuntur di-
ctis Sanctorum. Arguit in primis Scotus
in 1. distinct. 8. quæst. 4. §. *Ad questionem*,
ex Diuo Augustino libr. decimoquinto de
Trinitate cap. tertio, vbi ait omnia attri-
buta esse æqualia, nihil autem est sibi æqua-
le, & ineptè dicitur aliquid sub vna rela-
tione rationis esse æquale sibi met confi-
derato sub altera relatione rationis. Ar-
guit secundò ex eodem Augustin. lib. con-
tra Maximinum, ex eo ostendente Deum,
quàmuis sit Trinus, non esse compositum,
quoniam est bonus, sapiens, iustus, & cæt.
& tamen non est compositus : quod argu-
mentum vim non habet, si bonitas, sapi-
entia, ac iustitia non distinguuntur ex na-
tura rei, sed solùm ratione : non enim se-
quitur, si relationes rationis, non faciunt

compositionem, ergo neque reales. Locus
autem Augustini, quàmuis non indicetur
ab Scoto, habetur libr. 3. contra Maximin.
cap. decimo. vbi postquam introductus
est Maximinus, concedens Deum Patrem
esse bonum, sapientem, clementem, ac
potentem, & nihilominus esse simplicem,
& eas perfectiones non esse vnus Dei par-
tes, subdit : *Si ergo in vna Patris persona, &*
plura inuenis, & partes non inuenis : quanta
magis Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus, &
propter indiuiduam deitatem vnus Deus est, &
propter vnusquisque proprietatem tres perso-
nae sunt : & propter singulorum perfectionem
partes vnus Dei non sunt. Afferit autem Bas-
solis in 1. distinct. 22. quæst. 4. §. *Hic ergo,*
quædam loca Anselmi numerantis singula
attributa addendo vnum alteri, sed hæc,
& similia ex dictis explicari possunt, di-
cendo ad eam additionem fat esse distinctio-
nem virtualem, ratione cuius eadem res
diuerfimode concipi, & significari potest.
Illa videntur plus habere momenti, quæ
adducit Mayronius vbi suprâ, quibus San-
cti multipliciter agnoscunt, & faren-
tur. ita Dionysius Deo, inquit, attribuitur
multiplex simplicitas, & simplex multiplici-
tas, quæ dico optimè coherere tuendo
simplicitatem secundum rem, multiplici-
tatem secundum rationes formales, & lib.
de diuinis nominibus cap. nono, de diuina
alteritate sic loquitur : Nunc autem ipsam
diuinam alteritatem, non variationem quan-
dam super incommensurabilem identitatis suspicemus,
sed vnitatem, id est multiplicem formationem,
& vniformes multæ fecunditatis omnino pro-
cessiones, multiplicem formationem admit-
tit, hæc autem multiplicem quoque for-
mam exigit, & consequenter multiplices
rationes formales : eodem modo Augu-
stin. libr. sexto, de Trinitate cap. sexto ap-
pellat simplicem multipliciter, & mul-
tiplicem simplicitatem ; Deinde adducit
testimonia Patrum ascribentium quasdam
operationes diuinas vni perfectioni, & ab
alijs remouentium : ita Anselm. in Mo-
nolog. cap. quadragesimo octauo, Planum
est certè rationem habenti summum spiritum
scilicet non idcirco sui memorem esse, aut se in-
telligere, quia se amat, sed idcirco se amare,
quia sui meminit, & se intelligit. Si inter hæc
non esset vlla distinctio, aut ordo, nõ ma-
gis dici posset, ideo Deum se amare, quia
se intelligit, quàm ideo se intelligere, quia
se amat ; quia ratio causalitatis non est, vbi
nulla diuersitas est. Hilar. item lib. octauo
de Trinitate sic scribit : *Non efficit creatu-*
ram voluntas, sed potestas, & indicat velle
non esse idem quod posse. Alij Scotista
probant

Augustin.

Bassol.

Anselm.

Mayron.

Magna, Dion.

Augustin.

Anselm.

Hilarian.

probant ex testimonio Augustini lib. de
cimo quinto, de Trinitate cap. quinto, ubi
sic habet: *Si dicam eternus, immortalis, iustus,
bonus, beatus, spiritus, horum omnium nouissi-
mum, quod posui videtur significare substan-
tiam, cetera vero huius substantie qualitates.*
Tandem plerique vtuntur autoritate Da-
masцени lib. I. de fide, cap. 4. dicentis: *Si
iustum, si bonum, si quid tale dixeris, non natu-
ram dicis Dei, sed quæ circa naturam sunt.* qui-
bus verbis Augustinus, & Damascen. clarè
affirmant attributa non includi in ratione
essentiæ, ac proinde formaliter ab illa di-
stingui.

V. Verum qui exacte perpenderit dicta
Sanctorum à me prolata cap. præceden-
ti, ad ostendendam omnimodam indi-
stinctionem perfectionum diuinarum, ne-
quaquam mouebitur vno, vel altero dic-
to ambiguo ipsorum: qualia sunt, quæ
ab Scotis adducuntur: quæ in distin-
ctionem suadent innumera sunt, & per-
spicua, quæ in patrocinium distinctionis
proferunt, pauca sunt, & obscura. Ad
primum, multipliciter respondent Do-
ctores, Heruæus quodlibet. 1. quæst. 2. in
fine, & Toletanus in prima distinct. 8.
quæst. vnica articul. quarta, ad vltimam
authoritatem allatam à Mayronio contra
tertiam Conclusionem aiunt, non esse in-
telligendam Augustin. de æqualitate rea-
li, prout importat relationem realem,
sed solum prout importat priuationem
excessus, ac defectus: Ocham. in prima
distinct. 2. quæstion. 1. liter. R. ad vlti-
mam autoritatem ait accipi inæqualita-
tem improprie pro æqualitate respectu
sui, non verò sub alia, atque alia rela-
tione rationis: Similiter ferè interpre-
tatur Gregor. distinct. 8. quæst. 1. art. 2. di-
cens esse æqualia, hoc est non inæqualia.
& Socin. quæst. 4. ad septimum. Scoti con-
tra quintam conclusionem ex Capreol.
quæst. 4. art. 2. ad nonam, contra primam
Conclusionem, dum ait dici æqualia ne-
gatiuè. Ex quorum sententia dicendum
est, primo quidem non esse æqualitatem
eiusdem ad se sub alia, atque alia rela-
tione rationis: nam æqualitas, de qua
loquitur Augustinus, non est secundum
respectus rationis, sed secundum perfe-
ctionis ipsas reales virtute distinctas:
nec enim sapientia, & bonitas diui-
na sunt æquales quo ad relationes ra-
tionis, sed quo ad id, quod ex parte
obiecti responderet his nominibus, & con-
ceptibus, quos ijs auditis formamus.
Deinde verò dicendum sicut inter ea,

quæ distinguuntur actu est vera, & rea-
lis æqualitas, vel inæqualitas, ita inter
ea, quæ virtute distinguuntur, posse
conciipi virtutalem æqualitatem, quæ, quia
non cernitur inter plura ex natura rei di-
stincta, rectè explicatur per negationem,
vt aiunt Autores citati. Itaque ad obie-
ctionem Scoti respondetur nihil dici æ-
quale sibi, quatenus concipitur vt vnum,
atque idem: non repugnare tamen, vt
quando concipitur per modum plurium,
ratione plurium rationū formalium vir-
tute distinctarum, dicatur æquale, saltem
negatiuè.

Ad secundum testimonium Augusti-
ni respondet Toletan. art. cit. ad tertiam
autoritatem. Argentin. in 1. dist. 6. qu. 1.
art. 2. ad 10. Gregor. art. 2. cit. retorquen-
do illud in Scotum: nam si vim habet, ex
eo sequitur attributa distingui realiter:
non enim sequitur, si plura distincta so-
lum formaliter non faciunt compositio-
nem: ergo neque facient distincta reali-
ter: atque adeo Augustin. in illo argu-
mento non facit vim in distinctione, aut
identitate attributorum, ac personarum
inter se: sed in ratione perfectionis, vt
notarunt Toletan. & Gregor. citati, & pa-
tet ex illis verbis *propter singulorum perfe-*
ctionem, nam res omnimodo perfecta com-
pleta est in suo genere, & ideo rationem
partis habere non potest: At verò vt no-
tat Grego. perfectiones attributales in re-
bus creatis magis habent rationem partis,
quam supposita substantiæ: & ideo, rectè
ait Augustin. si perfectiones attributales,
quæ inter nos habent rationem partis, in
diuinis non habent, multò minùs habe-
bunt supposita, quæ in creatis non habent.
Apta quoque est solutio Capreol. ar. citat.
ad 13. contra primam conclusionem, &
Socin. ad 10. Scoti contra quintam con-
clusionem, dicentium argumentum Au-
gustin. habere hanc vim: qualitates creatæ
maiores compositionem faciunt cum sub-
iecto, quam relationes cum fundamento:
ergo si perfectiones diuinæ significatæ per
modum qualitatum eam non faciunt, nec
relationes facient, aliter soluit D. Thom.
in 1. d. 19. in expositione literæ, Argentin.
vbi suprà & alij, sed prior expositio vide-
tur magis ad mentem D. Augustini.

Primus modus loquendi Patrum, quo
suam sententiam confirmat Mayron. po-
tius in distinctionem sonat: nam hoc ipso,
quo asstruitur simplicitas, aut multiplicitas
simplex, significatur multiplicitatem esse
eiusmodi, vt cum simplicitate minimè

VI.

Tolet.
Argentin.
Gregorius.

Capreol.
Socinas.

S. Thom.
Argentin.

VII.

pugnet: cum ea vero pugnat multiplicitas omnis, quæ datur actu in rebus ante operationem intellectus, ut iam ostensum est: atque adeo, cum Sancti de diuinis loquentes multipliciter nominant, de virtuali, aut secundum rationem sunt intelligendi. Idque colligitur ex alijs ipsorum dictis relatis cap. 6. num. 6. negant enim in diuinis esse admittenda plura, aut vtrunq; qui plura esse negat, multipliciter negat: hæc enim est quædam multitudo, hæc, & similes auctoritates habent magnam vim, quia proferuntur à Sanctis ad cauendam deceptionem, quæ fortè oriri posset ex eo, quod perfectiones numero multitudinis appellerent, vel in singulari alias alijs addendo recenserent; quasi dicere voluerint, non propterea veram pluralitatem, aut multipliciter existimandam, quamuis diuina à nobis per modum plurium concipiantur, ac significentur. Idem sumitur ex ijs Patribus, qui eam multipliciter referunt in defectum nostri intellectus, qui nequit aliter quàm per modum plurium concipere vnicam illam, & infinitam perfectionem Dei. Nam, si multiplicitas est à parte rei in rationibus formalibus, id non provenit præcisè ex imbecillitate metis, sed ex multiplici intelligibilitate obiecti: soli vero imbecillitati id tribuit Bernard. libr. 5. de consideratione cap. 13.

Bernard.

VIII.

Magister.
Augustin.

Ex his patet solutio ad primam auctoritatem Dionysii & Augustini. loquuntur enim de multipliciter virtuali, siue secundum rationem, ut rectè explicauit Magister in l. d. 8. littera F. quod colligo ex Aug. lib. 6. de Trinitate. cap. 6. ubi proponit inquirendum, quomodo substantia diuina sit simplex, & multiplex: id verò docet ostendendo prius quomodo creatura sit multiplex, non verò simplex: scilicet, quia in ea est aliud, & aliud: Deus vero, inquit, multipliciter quidem dicitur magnus, sapiens, &c. Sed eadem, inquit, magnitudo eius, quæ sapientia, quasi dicat hæc multiplicitas non est in re ipsa formaliter, quoniam in ea non est vlla distinctio, & quæ à nobis multipliciter dici videntur, eadem sunt: secunda auctoritas

Magn. Dionys.

Dionysii eodem modo exponi potest. Et enim Sanctus Pater non loquitur eo loco de alteritate diuinarum personarum inter se, sed respectu operationum externarum: nam, cum egisset de eodè, incipit agere de altero his verbis: Porro alterum dicitur, quia omnibus prouidentia ratione Deus adest; & omnia in omnibus pro omnium salute fit in se ipso, & in sua identitate manens: at prouidentia ratio, etiam secundum Scotum, vna atque indiuisa omnino est: ideoque, si ratione diuerso-

rum effectuum Deus alter dicitur, ea alteritas non est quo ad prædicata in ipso ex natura rei distincta, sed quo ad varios respectus rationis ad creaturas fundatos in eadem indiuisa ratione formali prouidentia: & deinde eodem modo philosophatur de varijs figuris, ac visionibus Dei traditis in sacris literis, quibus multipliciter significantur eius perfectiones: tunc demum concludit discursu verbis in contrarium adductis. Sed enim in ijs ipsis non aliam multipliciter indicat, quàm respectum ad creaturas: ideo enim initio ait non suspicandum diuinam alteritatem esse immutationem aliquam inuertibilis identitatis, ne putaremus quando aliter, atque aliter figuratur, violari intrinsecus eius identitatem, sed solum significari varias progressionem ipsius in creaturas: quod indicant verba sequentia: *vniformes multe secunditates omnino progressionem, siue ut alia versio habet vniformes ad omnia secunditatis diuinæ progressionem*: quibus significantur operationes ad extra per varias figuras designatæ, itaque non agit de distinctione attributorum in se, sed ordinis, siue habitudinum ad varios effectus ad extra.

Auctoritates secundo loco inductæ tangunt aliam difficultatē similem illi, quam supra in alium locum reieci: nempe vtrum dici possit Deum intellectu velle, voluntate intelligere, & similes alia, loquutiones usurpari: quæ difficultas solum ex eo, quod perfectiones diuinæ non distinguuntur ex natura rei, non multum virget: nam multi, & graues Auctores negant distinctionem ex natura rei: inter genus, & differentiam, qui tamen aiunt hominem non esse animalitatem rationalem, nec rationalitatem animalem: & ita ex eo, quod negetur de aliquo subiecto ratio agendi, aut conferendi aliquem effectum formalem, quæ tribuitur alteri, non proinde necessario sequitur distinctio actualis ex natura rei. Et quemadmodum D. Anselm. ait, Deum non idcirco se intelligere, quia se amat: sed idcirco se amare, quia se intelligit, dici etiam potest Socratem non ideo esse hominem, quia animal est; & ideo esse animal, quia homo est: ex quo Doctores non colligunt distinctionem ex natura rei inter animal, & hominem. Item non est improbabilis sententia Doctorum, qui negant potentias animæ ab illa, aut inter se distinguere ex natura rei; & nihilominus iidem non concedunt hominem voluntate intelligere, intellectu autem amare. Similiter ex eo, quod Hilarius ait non voluntatem, sed potestatem efficere creaturam, non necessario sequitur voluntatem, &

IX.

Anselm.

tem, &

rem, & potestatem Dei distingui à parte re-
actualiter.

X.
Augustinus.

Quod attinet ad testimonium sumptum
ex Augustin. lib. 15. de Ciuitate cap. 6. si
Scot. & eius asseclæ obseruassent id, quod
superiore lib. tractat. 7. de locis cap. 14.
num. 7. obseruandum monui in Patrum
dictis referendis, nimirum ne truncentur
sententiæ, & omittantur ea, quæ ad rem, de
qua agitur, maximè conducunt, nequaquã
eo vti fuissent, quin potius eo ipso viderent
labefactari suam sententiam: nam D. Au-
gustinus non ait, nomina illa bonus, æter-
nus, & similia significare qualitates, sed vi-
deri ita significare, quasi hoc referat ad
nostrum modum concipiendi, ac signifi-
candi per nomina, non vero ad rem ipsam:
sed, ne relinqueret dubitandi locum, ipse
se explicauit verbis sequentibus, quæ Scot
omittit: nam postquã dixit. *Horum omnium
nouissimum, quod posui, quasi tantummodo vi-
detur significare substantiam, cetera vero huius
substantia qualitates:* ne ita rem habere cre-
deremus, subdit, *Sed non ita est in illa ineffa-
bili simplici natura. quidquid enim secundum
qualitates illic dici videntur, secundum substan-
tiam, vel essentiam est intelligendum.* Ex qui-
bus patet, quod priora verba visa sunt Scoto
significare perfectiones ijs significatas, non
esse intimas rationi formali essentiæ diui-
næ, necessario per posteriora, quæ id ipsum
negant, quod priora significare videban-
tur, testatum reliquisse D. Augustin. non
ita se rem habere, vt Scot. credit, sed eas-
dem perfectiones, quæ defectu intelli-
gentiæ nostræ, & vocum significantur per
modum qualitatis, verè, ac propriè esse de
intima ac formali ratione essentiæ diuinæ.

XI.

Auctoritas Damascen. etsi fauere vi-
deatur sententiæ Scoti, nequaquam fauet, si
mens, & institutum illius attendatur. Ete-
nim eo cap. 4. vult ostendere Deitatem
esse incomprehensibilem secundum sub-
stantiam, atque naturam, atque adeò nos in
uita non habere proprium conceptum quid-
ditatis ipsius, neque per affirmationem ali-
quid quidditatiuè de eo dici posse, non ve-
ro curat vtrum perfectiones illis nomini-
bus significatæ includantur à parte rei in es-
sentiæ: alioquin de mente eius conceden-
dum esset, quidquid per Theologiam af-
firmatiuam dicitur de Deo, esse extrinse-
cum essentiæ secundum se, quandoquidem
illa omnia de mente illius, nõ naturam, sed
ea, quæ sunt circa naturam insinuant, vt eo-
dem capite docet, sed de explicatione
huius loci satis dictum est tract. 2.
cap. 2. num. 6.

Ex summa identitate & vnitate Dei
ostenditur summa indistinctio
formalis, inter perfectio-
nes Dei absolu-
tas.

CAPVT VIII.

Post testimonia Patrum rationib⁹ agen-
dum est. Prima vero sumitur ab omni-
moda, & perfecta identitate Dei, qua vti-
tur Dionys. Cisterciens. in 1. d. 22. q. vn. *Cisterciens.*
art. 2. conclusione 4. & benè prosequitur
Dionys. Carthus. d. 2. quæst. 2. post relatas *Carthusian.*
Doctōrū sententias, & est optima. Etenim
distinctio, & identitas sunt oppositæ: at ve-
ro vnum oppositorū in summo gradu per-
fectionis nullo modo admittit alterum: er-
go, si Deus habet summā identitatem, caret
omni distinctione perfectionum absoluta-
rum. Dei vero identitatē esse maximā pa-
tet, quoniam omnia, quæ sunt aliquo mo-
do communia Deo, & creaturis, cōueniunt
Deo in perficiore gradu, quam illis, atque
adeò in summo: identitas autem conuenit
creaturis, ac Deo, vt per se patet: ergo est
summa in Deo: nā si maior sit, aut esse pos-
sit, aliquid erit perfectius Deo saltē secun-
dum quid. Mayron. in d. 8. q. 7. art. 2. in se-
cunda eius parte negat, Deum esse summe
idem, nec id reputat absurdum, quoniam
identitatē credit nõ esse perfectionem sim-
pliciter. At summam identitatem Deo tri-
buunt præter Patres, quos retuli cap. 6. n. 2.
asserētes omnia in Deo esse prorsus, & om-
nino idem, Richard. de S. Victore lib. 2. de *Rich. Victor.*
Trinitate cap. 20. In illo, inquit, *summo
bono, vniuersaliterq, perfecto est vera, & summe
simplex identitas.* & paulò post, *Ibi summe
simplex identitas cum totius consummationis in-
finitate.* & Dionys. cap. 9. de diuinis nomi-
nibus, de identitate Dei loquens sic habet, *Magn. Dion.*
*Ipsūq, secundum se ipsum in se ipso firmiter, &
intemerate in pulcherrimis excellentis identita-
tis finibus collocatum.* id quod est in fine ali-
cuius perfectionis, attingit vtique supre-
mum eius gradum: nam, si infra illū esset, in
finib⁹ minimè esset: habet ergo Deus supre-
mum gradū idēitatis: quod inferi⁹ us magis
explicans subdit: *Idem sit secundum se ipsum,
atq, à se ipso vniiformiter, eademq, specie deter-
minatum.* Sanè vniiformitas secundū identi-
tatem, & speciem, siue formā indicat maxi-
mā identitatē, & excludit omnē distinctio-
nem, quæ difformitatem inuehit. Et paulò
post de ipso Deo loquens, *Copia, inquit,
identitatis, & causa in se ipso etiā cōtraria eodem*